

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

**на ОПП «Екологія» другого (магістерського)
рівня вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія»
Харківського національного аграрного університету
ім. В.В. Докучаєва**

Підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» в галузі природничих наук передбачає знання закономірностей функціонування та взаємозв'язку живих організмів, взаємовідносин тварин, рослин та мікроорганізмів з довкіллям, закономірностей змін чисельності та видового складу живих об'єктів залежно від умов існування. Особлива увага приділяється висвітленню впливу антропогенних змін середовища на організми та функціонування біогеоценозів.

Аналізуючи надані документи, можна зазначити, що освітньо-професійна програма за спеціальністю 101 «Екологія», яка реалізується в Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва, орієнтована на вимоги Стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти з урахуванням сучасних регіональних вимог ринку праці. ОПП регламентує цілі, компетентності та програмні результати навчання, зміст, умови та технології реалізації освітнього процесу, оцінку якості підготовки здобувача вищої освіти за даною спеціальністю. Логічно скомпоновані освітні компоненти навчального плану відповідають поставленим завданням формуванню світогляду майбутніх фахівців в галузі природничих наук.

Інформаційно-технічне забезпечення освітньо-професійної програми відповідає профілю освітніх компонентів, що викладаються. Перевагою ОПНІ підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія» у ХНАУ ім. В.В. Докучаєва є дослідження закономірностей, методів і підходів щодо процесів, які відбуваються у природних та штучних екосистемах, агроекосистемах та урбоекосистемах; екологічне обґрунтування

сілськогосподарської, лісокультурної, меліоративної справи; системи екологічних та природоохоронних заходів пов'язаних з веденням сільського, лісового господарства, промисловості.

Враховуючи особливу актуальність, якої набуває екологічна стандартизація та сертифікація, у зв'язку з послідовною орієнтацією України на вступ до ЄС, де пред'являються вимоги екологічної відповідності не тільки до якості продукції, але і до діяльності підприємств, рекомендовано ОК «Стандартизація та сертифікація в екології» перенести до переліку обов'язкових компонентів ОПП «Екологія».

Вважаю, що розроблена освітньо-наукова програма підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» забезпечує організацію освітнього процесу в Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва та повністю відповідає заявленому рівню підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Доктор с.-г. наук, професор
завідувач кафедри екології
та менеджменту довкілля
ХНУ ім. В.Н. Каразіна

А.Б. АЧАСОВ

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузь знань 10 - Природничі науки спеціальність 101 – Екологія

Сфера екології та охорони навколишнього середовища на сьогодні потребує багатопланового розвитку. Враховуючи зростаюче техногенне навантаження на навколишнє середовище та виклики сьогодення якісна підготовка фахівців у цій галузі є важливим завданням.

Рецензована освітньо-професійна програма окреслює найважливіші програмні результати навчання, систему знань умінь та навичок, загальних та фахових компетентностей необхідних для професійної діяльності у галузі екології. Та формує інтегральну компетентність, що є основою для забезпечення відповідних результатів навчання.

Сучасні форми та методи викладання і навчання сприяють досягненню запланованих результатів. Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва повністю забезпечує необхідну інформаційну та технічну підтримку для успішної реалізації програми. ОПП є логічною, профіль включає в себе: загальну інформацію, мету, характеристику освітньої програми, придатність випускників до подальшого навчання, викладання та оцінювання, перелік програмних компетентностей та програмних результатів навчання, форми атестації здобувачів вищої освіти.

Структура програми передбачає динамічне та інтерактивне навчання, пропонує системний підхід до вирішення сучасних екологічних проблем на локальному, регіональному та національному рівнях. Освітні компоненти програми засновані на теоретичних знаннях, які перекликаються з практичними навичками.

Для посилення засвоєння здобувачами методології і відповідного інструментарію для успішного виконання екологічних проектів, а також набуття навичок адаптації та впровадження практичних рішень у практичній діяльності рекомендовано внести до складу обов'язкових освітніх компонентів ОК «Інноваційні проекти в галузі». Екологічні проекти на сьогодні є однією з найбільш актуальних та прогресивних технологій, що продовжує швидко розвиватись. Напрями застосування концепції проектного екологічного менеджменту надзвичайно різноманітні і вони охоплюють практично всі сфери нашого життя. У зв'язку з тим, що в Україні більшість діючих підприємств і компаній сьогодні працюють на застарілому устаткуванні та потребують

сучасного оновлення, одним із раціональних шляхів вирішення проблеми, що склалася, є розробка наукових екологічних проєктів.

Інноваційний підхід до підготовки майбутніх науковців за спеціальністю «Екологія» Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва першочергово має на меті формування практичних навичок і вмінь на базі сучасних теоретичних знань відповідно до вимог роботодавців, що дозволяє здобувачам вищої освіти відчувати переваги навчання в університеті та отримати впевненість у майбутньому працевлаштуванні.

З урахуванням всього вищезазначеного вважаємо, що рецензована освітньо-професійна програма «Екологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є цілісною та якісно структурованою програмою, що містить логічно узгоджені освітні компоненти, необхідні для якісної підготовки майбутнього спеціаліста. Вона відповідає сучасним вимогам і здатна забезпечити підготовку фахівців відповідної кваліфікації і у повній мірі відповідає вимогам МОН України.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Завідувач лабораторії охорони ґрунтів від ерозії
та дистанційних методів дослідження
ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії
імені О. Н. Соколовського», канд. с.-г. наук

Валерій КОЛЯДА

Підпис Коляди В. П. засвідчують
Головний фахівець з кадрових питань

Лариса БЕЛУШКІНА

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК
на освітньо-професійну програму «Екологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності
101 «Екологія»

Освітньо-професійна програма «Екологія» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти у Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва передбачає підготовку фахівців з можливостями впровадження сучасних технологій реалізації природоохоронних заходів, у тому числі висуває на перший план формування системного мислення, інноваційної діяльності, результати якої мають як теоретичне так і практичне значення, відповідно до вимог ринку праці.

При розробці програми враховано передовий вітчизняний та зарубіжний науково-педагогічний досвід, проведено консультації з фахівцями-практиками та потенційними роботодавцями.

Метою програми є підготовка висококваліфікованих і професійних фахівців, здатних на високому рівні вирішувати практичні задачі й питання щодо зменшення рівня антропогенного впливу на природне середовище, розробку ефективних природоохоронних заходів, а також розв'язувати практичні завдання у галузі екології та охорони навколишнього середовища з урахуванням регіональних пріоритетів територій; розробляти рекомендації щодо забезпечення сталого розвитку та екологічної безпеки довкілля.

Основний фокус освітньої програми полягає в отриманні навичок та знань з екології та охорони навколишнього середовища, розробленні науково-практичних основ, методів і підходів щодо процесів, які відбуваються у природних та штучних екосистемах, агроекосистемах та урбоекосистемах; їх раціональне використання; прогнозування їх стану; збалансоване природокористування, сприяння природному відновленню екосистем, формування біологічно стійких екосистем; підвищенню продуктивності та якості екосистем, зооценозів та фітоценозів, їх охорони і захисту, стійкості, способів збереження та підвищення всіх властивостей екосистем, ведення природоохоронного господарства.

Особлива увага приділена підготовці фахівців у сфері створення штучних екосистем різного призначення (агроекосистем, урбоекосистем), шляхом підвищення продуктивності та біологічної стійкості природних та штучних агроекосистем, лісових екосистем та урбоекосистем різного призначення, дослідженню методів і способів створення, функціонування та раціонального використання екосистем різного призначення. Наукове обґрунтування системи екологічних та природоохоронних заходів пов'язаних з веденням сільського, лісового господарства, промисловості. Удосконалення методів охорони та захисту довкілля.

Рецензована ОПП «Екологія» за спеціальністю 101 Екологія передбачає динамічні процеси в освітній галузі та у сфері охорони навколишнього середовища в цілому.

ОПП містить послідовний перелік освітніх компонентів, що забезпечують комплексний науково-орієнтований підхід до підготовки здобувачів.

Але, на нашу думку, доцільним було б підійти більш ґрунтовно до вивчення обов'язкового освітнього компоненту «Екологічний контроль і безпека», направлено на здобуття навичок оцінки потенційного впливу техногенних об'єктів та господарської діяльності та докiлля й збільшити кількість кредитів з 3-ох до 4-ох.

В цілому розроблена освітньо-професійна програма підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» забезпечує організацію освітнього процесу в Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва та повністю відповідає заявленому рівню підготовки здобувачів вищої освіти ступеня магістр.

Рецензент:

канд. с.-г. наук, доцент кафедри
землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова
Полтавської державної аграрної академії

О.О. Ласло О.О. Ласло

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

на освітньо-професійну програму другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 101 – Екологія

Освітньо-професійна програма «Екологія» пропонує системний підхід до вивчення питань у галузі екології, охорони навколишнього середовища та природокористування через теоретичне та практичне навчання. Дана програма формує у здобувачів вищої освіти комплекс знань, умінь та навичок у галузі екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування, що сприяє сталому розвитку держави.

Освітньо- професійна програма (ОПП) спеціальності 101 «Екологія», що реалізується у Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва, являє собою систему документів, розроблену і затверджену закладом вищої освіти з урахування вимог ринку праці, на підставі вимог стандартів вищої освіти України і створену з урахуванням пропозицій стейкхолдерів та здобувачів. Структура ОПП є логічною відповідає очікуванням майбутніх роботодавців та забезпечує здобувачів комплексними знаннями щодо вирішення проблем і задач у екології та екологічній безпеці, здійсненні науково-інноваційної діяльності, результати якої мають практичне значення та можуть бути впроваджені у виробництво.

ОПП включає всі види аудиторної та самостійної роботи здобувачів, а також практичної підготовки. Регламентує цілі, очікувані результати, зміст, умови та технології реалізації освітнього процесу, оцінку якості підготовки здобувача вищої освіти за даною спеціальністю.

Освітні компоненти навчального плану, які наведені в ОПП відображують актуальні для галузі напрями. Навчальний план підготовки програми повністю відповідає завданням освітньо-професійних програм.

Освітні технології, що при цьому використовуються, спрямовані на формування програмних компетентностей згідно вимог програми, які включають інтегральну, загальну та фахові компетентності, зміст яких дозволяє поглибити та деталізувати систему підготовки магістрів

спеціальності «Екологія». Кадрове забезпечення ОПП «Екологія» відповідає профілю дисциплін, що викладаються.

Позитивною складовою є залучення до навчального процесу практиків та фахівців із виробництв екологічного профілю, які долучаються до занять та надають можливість здобувачам проходити виробничі практики, екскурсії, консультації.

Аналізуючи ОПП можна зробити висновок, що вона має високий рівень забезпеченості навчально-методичними матеріалами.

В сукупності розроблена освітньо-професійна програма «Екологія» спеціальності 101 «Екологія» відповідає заявленому другому (магістерському) рівню вищої освіти, а її реалізація дозволяє сформувати компетентності, необхідні для успішного вирішення професійних задач та забезпечити відповідність програмних результатів навчання запитам потенційних роботодавців (стейкхолдерів).

РЕЦЕНЗЕНТ:
Директор ТОВ УКРАГРОЛІС

Страхов О.М.

РЕЦЕНЗІЯ
на освітньо-професійну програму
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 101 - Екологія,

Освітньо-професійна програма спеціальності 101 Екологія спрямована на забезпечення формування у здобувачів другого рівня вищої освіти комплексу інтегральних, загальних та фахових компетентностей, поглиблення теоретичних знань, розвиток практичних умінь та навичок. Освітня програма розроблена з урахуванням Стандарту вищої освіти, в якому узагальнюється зміст, відображаються цілі, освітньої та професійної підготовки, програмні компетентності та результати навчання. Програма відповідає місії та стратегії університету.

Програма з практично-орієнтованим навчанням та елементами наукового пошуку. Структура передбачає динамічне та інтерактивне навчання. Програма пропонує комплексний підхід до здійснення діяльності у сфері екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування та реалізує це через навчання та практичну підготовку.

Дисципліни та модулі, які включені до ОПП, орієнтовані на актуальні напрями, в рамках яких можлива подальша професійна та наукова кар'єра здобувача. Програма дозволяє здобувачам вищої освіти набути необхідних програмних результатів у галузі охорони навколишнього природного середовища та збалансованого природокористування, з урахуванням регіональних пріоритетів сталого розвитку територій.

Вивчення нормативних та вибіркових дисциплін дозволяє забезпечити як загальні, так фахові компетентності. Варіативна складова ОПП забезпечує формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача.

ХНАУ ім. В.В. Докучаєва має потужний кадровий потенціал та матеріально-технічну базу для виконання передбачених завдань, а також забезпечує тісну співпрацю із виробництвом. Міжнародна діяльність

університету теж пропонує широкі можливості для здобувачів різних рівнів освіти.

Разом з тим, у якості побажання пропонуємо перевести до переліку вибіркових дисциплін ОК «Педагогіка та психологія вищої школи, методика викладання у вищій школі» та «Охорона праці в галузі та цивільний захист» задля збільшення обсягу для професійно-орієнтованих компонентів та поглиблення навичок та знань у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності.

Таким чином, враховуючи всі позитивні аспекти, освітньо-професійна програма може бути рекомендована для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 Екологія як така, що формує компетентності для успішної конкуренції на ринку праці.

Рецензенти

Здобувач другого
(магістерського) рівня вищої освіти

І. Угарова

Здобувач другого
(магістерського) рівня вищої освіти

В. Шарай